

*Sebastian Chęciński**

WYKORZYSTANIE METOD PRYWATYZACJI W PROCESIE PRZEKSZTAŁCEN WŁASNOŚCIOWYCH W POLSCE

1. WSTĘP

Ostatnie lata pokazały, szczególnie na przykładzie gospodarki polskiej, wyższość gospodarki rynkowej, która oparta jest o własność prywatną, nad innymi systemami gospodarek, opartymi o własność państwową. Dzisiaj szanse na przetrwanie ma przedsiębiorstwo, które potrafi efektywnie gospodarować środkami finansowymi, umiejętnie zarządzać kadrami, szybko dostosowywać się do nieustannie zmieniającego się otoczenia poprzez wdrażanie innowacji. Takich podstawowych cech dzisiejszego, skutecznie działającego przedsiębiorstwa prywatnego nie posiadają przedsiębiorstwa państwowe. Dlatego proces prywatyzacji w gospodarce rynkowej jest częścią normalnej procedury związanej z działaniem mechanizmu alokacji kapitału. Zasadność procesów prywatyzacyjnych potwierdza również fakt, że z reguły po zmianie struktury właścicielskiej, następuje wzrost rentowności przedsiębiorstwa. Jednakże zmiana struktury właścicielskiej nie jest celem samym w sobie, ponieważ założeniem prywatyzacji jest, aby przynosiła ona wzrost efektywności nie tylko w skali danego przedsiębiorstwa, lecz również w skali całej gospodarki.

Celem artykułu jest zbadanie zastosowanych metod (technik) przekształceń własnościowych oraz analiza zakresu i tempa wykorzystania poszczególnych metod w przyjętym okresie badawczym (1990–2010).

2. METODY PRYWATYZACJI PRZEDSIĘBIORSTW PAŃSTWOWYCH

Od początku lat dziewięćdziesiątych procesy przekształceń własnościowych w Polsce są realizowane na szeroką skalę. Ich podstawą jest ustawodawstwo, które reguluje ustrój gospodarczy i transformację systemu gospodarczego

* Mgr, Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu.

w Polsce. Wśród najważniejszych aktów prawnych normujących zagadnienie przekształceń własnościowych, według chronologii czasowej należy wymienić:

1. *Ustawę z dnia 25 września 1981 r. o przedsiębiorstwach państwowych*;
2. *Ustawę z dnia 13 lipca 1990 r. o prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych*;
3. *Ustawy z dnia 30 kwietnia 1993 r. o Narodowych Funduszach Inwestycyjnych i ich prywatyzacji*;
4. *Ustawę z dnia 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych*.

Wymienione regulacje prawne są traktowane jako źródła inspiracji w procesie przekształceń własnościowych przedsiębiorstw państwowych. Autor zdaje sobie sprawę, że aby poprawnie przeprowadzić proces prywatyzacji, należy zauważyć, że istnieje cały system uregulowań prawnych w tym zakresie (uchwały, zarządzenia, rozporządzenia). Wskazane ustawy prywatyzacyjne, wyróżniają się tym że wskazują na możliwe ścieżki przekształceń własności państwowej. Według tych ustaw dobór metod przekształceń własnościowych uzależniony jest od wielkości przedsiębiorstwa, rodzaju prowadzonej działalności gospodarczej, jego kondycji ekonomicznej, a także strategicznego znaczenia dla gospodarki państwa.

Komercjalizacja stanowi dominującą drogę przekształceń własnościowych dla przedsiębiorstwa związanych z górnictwem i wydobywaniem, przetwórstwem przemysłowym, a także wytwarzaniem i zaopatrywaniem w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę. Przedsiębiorstwa takie jak budowlane, prowadzące działalność w zakresie handlu i napraw pojazdów samochodowych oraz transportowe prywatyzowane są głównie drogą bezpośrednią.

Komercjalizacja przedsiębiorstw państwowych jest procesem przekształcenia przedsiębiorstwa państwowego w jednoosobową spółkę Skarbu Państwa. Skutkiem tych przekształceń jest powstanie spółek kapitałowych, działających samodzielnie na podstawie *Ustawy z dnia 17 czerwca 1934 r. Kodeks handlowy*, a od dnia 1 stycznia 2001 r. *Ustawy z dnia 15 września 2000 r. Kodeksu spółek handlowych* i są przeznaczone do dalszej prywatyzacji¹ poprzez obejmowanie akcji w podwyższonym kapitale zakładowym przez podmioty inne niż Skarb Państwa lub inne niż państwowe osoby prawne.

Komercjalizacji przedsiębiorstwa dokonuje minister właściwy ds. Skarbu Państwa na wniosek organu założycielskiego, dyrektora lub rady pracowniczej przedsiębiorstwa państwowego lub z własnej inicjatywy. Na podstawie *Ustawy z dnia 12 maja 2006 r.* (DzU 2006, nr 107, poz. 721) istnieje możliwość dokonania komercjalizacji w celu komunalizacji na uzasadniony wniosek organu założycielskiego jednostki samorządu terytorialnego, lub na wniosek organu wykonawczego jednostek samorządu terytorialnego, na obszarze którego znaj-

¹ A. Dobroczyńska, L. Juchniewicz, S. Snopek, *Prywatyzacja kapitałowa w Polsce*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 1998, s. 33.

duje się siedziba tego przedsiębiorstwa. Do 30 kwietnia 2004 r. ustawa o komercjalizacji i prywatyzacji przewidywała także możliwość przekształcenia przedsiębiorstwa państwowego w spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością z udziałem wierzycieli obejmujących udziały w spółce w zamian za wierzytelności – tzw. komercjalizacja z konwersją wierzytelności. Z chwilą uzyskania przez Polskę członkostwa w Unii Europejskiej w ramach dostosowywania ustaw do prawa unijnego uchylono dział III ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji dotyczący komercjalizacji z konwersją wierzytelności (DzU 2001, nr 63, poz. 637).

Prywatyzacja kapitałowa, nazywana jest również prywatyzacją pośrednią lub wielką, ponieważ jest ona adresowana przede wszystkim do przedsiębiorstw o ugruntowanej pozycji na rynku i nie posiadających problemów finansowych. Polega ona na zbywaniu akcji bądź udziałów Skarbu Państwa w jednoosobowych spółkach Skarbu Państwa dokonanym w trybie:

- 1) oferty ogłoszonej publicznie,
- 2) przetargu publicznego,
- 3) rokowań podjętych na podstawie publicznego zaproszenia,
- 4) przyjęcia oferty złożonej przez podmiot ogłaszający wezwanie,
- 5) aukcji ogłoszonej publicznie (od dnia 28 lipca 2006 r.).

Prywatyzacja pośrednia polega na udostępnieniu (odpłatnym lub nieodpłatnym) akcji lub udziałów, które ujmowane są w bilansie przedsiębiorstwa, tworząc jego kapitał akcyjny². Owe udostępnienie akcji lub udziałów może odbywać się na dwa sposoby: pierwszy z nich polega na sprzedaży udziałów należących do Skarbu Państwa, a druga możliwość to sprzedaż akcji przedsiębiorstwa objętych nową emisją, czyli innymi słowy sprzedaż akcji należących do spółki. Pierwszy ze wskazanych sposobów zapewnia wpływ środków finansowych do Skarbu Państwa, natomiast założeniem drugiego jest dofinansowanie kapitałowe spółki w celu na przykład poprawy jej płynności finansowej czy też zwiększenia możliwości rozwojowych³. Prywatyzacja pośrednia poprzez obejmowanie akcji w podwyższonym kapitale zakładowym jednoosobowych spółek Skarbu Państwa powstałych w wyniku komercjalizacji przedsiębiorstw państwowych polega na zbywaniu akcji w drodze subskrypcji prywatnej lub otwartej. Subskrypcja prywatna polega na złożeniu oferty przez spółkę i jej przyjęciu przez oznaczonego adresata, natomiast subskrypcja otwarta to zaoferowanie akcji w drodze ogłoszenia skierowanego do podmiotów, którym nie służy prawo poboru.

Prywatyzacja bezpośrednia polega na rozporządzeniu wszystkimi składnikami materialnymi i niematerialnymi majątku prywatyzowanego przedsiębiorstwa poprzez:

² A. Dowżycki, H. Sobolewski, W. Tłuchowski, *Restrukturyzacja, prywatyzacja i wycena przedsiębiorstwa*, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Poznaniu, Poznań 2001, s. 107.

³ A. Dobroczyńska, L. Juchniewicz, S. Snopek, *op. cit.*, s. 16.

1. Sprzedaż przedsiębiorstwa – dokonywana jest w trybie publicznego przetargu lub rokowań podjętych na podstawie publicznego zaproszenia oraz posiada zastosowanie w wypadku przedsiębiorstw o słabej kondycji finansowej, wymagającej szybkiego dopływu kapitału;

2. Wniesienie mienia do spółki – następuje w trybie rokowań podjętych na podstawie publicznego zaproszenia. Akcjonariusze inni niż Skarb Państwa powinni wnieść wkłady na pokrycie co najmniej 25% kapitału zakładowego nowo powstałej spółki. Stosowana wobec przedsiębiorstw wymagających długookresowych działań restrukturyzacyjnych;

3. Oddanie przedsiębiorstwa do odpłatnego korzystania – w pierwszych latach prywatyzacji bardzo dużym powodzeniem cieszyła się właśnie ta ścieżka prywatyzacji. Metoda ta dopuszczała możliwość objęcia akcji przedsiębiorstwa przez jego pracowników. Likwidacja przedsiębiorstwa państwowego poprzez oddanie na czas oznaczony do odpłatnego korzystania jego majątku została nazwana likwidacją pracowniczą, a powstałe w wyniku tego działania spółki – spółkami pracowniczymi⁴. W przypadku oddawania przedsiębiorstwa do odpłatnego korzystania, ustawodawca ograniczył krąg podmiotów, którym prywatyzowane przedsiębiorstwo może być przekazane, poprzez wprowadzenie zapisów preferujących spółki kapitałowe osób fizycznych, z udziałem pracowników przedsiębiorstwa państwowego.

Nabywca lub przejmujący staje się następcą prawnym prywatyzowanego przedsiębiorstwa, o ile przepisy ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji nie stanowią inaczej.

Oprócz likwidacji bezpośredniej, przeprowadzanej w celu dokonania prywatyzacji majątku, istnieją pewne warunki przeprowadzenia procesu likwidacji z powodu złej kondycji finansowej. W takich przypadkach zastosowanie znajduje art. 19 ustawy o przedsiębiorstwach państwowych⁵. Ten akt prawny przyjmuje, że likwidacja przedsiębiorstwa państwowego polega na zadysponowaniu jego składnikami materialnymi i niematerialnymi, o których mowa w art. 55 Kodeksu cywilnego i wykreśleniu przedsiębiorstwa z Krajowego Rejestru Sądowego (przed dniem 2 stycznia 2001 r. rejestru przedsiębiorstw państwowych) po zaspokojeniu jego wierzycieli⁶.

⁴ H. Sobolewski, *Determinanty i procedury przekształceń własnościowych przedsiębiorstw państwowych. Dwie dekady prywatyzacji*, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu, Poznań 2011, s. 92–93.

⁵ Ustawa z dnia 25 września 1981 r. o przedsiębiorstwach państwowych, DzU 1981, nr 24, poz. 122 ze zm.

⁶ T. Kalbarczyk, *Przekształcenia własnościowe w Polsce – metody prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych*, [w:] M. Pierzchałska (red.), *Przedsiębiorstwo w okresie transformacji*, Wyższa Szkoła Biznesu w Radomiu, Radom 2000, s. 18–23.

3. PRZEBIEG PROCESÓW PRZEKSZTAŁCEN WŁASNOŚCIOWYCH PRZEDSIĘBIORSTW PAŃSTWOWYCH W POLSCE

Z analizy zawartości informacyjnej tab. 1 wynika, że w badanym okresie procesem przekształceń własnościowych objęto 5 880 przedsiębiorstw państwowych⁷, z czego 1 750 przekształcono w spółki kapitałowe, 2 193 przedsiębiorstwa objęto prywatyzacją bezpośrednią, a w przypadku 1 937 przedsiębiorstw państwowych podjęto decyzję o ich likwidacji ze względu na zły stan ekonomiczny.

Tabela 1

Liczba przedsiębiorstw państwowych objętych procesem przekształceń własnościowych pogrupowanych według metod prywatyzacji w latach 1990–2010 (w szt.)

Wyszczególnienie	Ogółem, w tym:		Objęte komercjalizacją		Objęte prywatyzacją bezpośrednią		Postawione w stan likwidacji	
	jednostkowa	skumulowana	jednostkowa	skumulowana	jednostkowa	skumulowana	jednostkowa	skumulowana
1991	1 258	1 258	308	308	416	416	534	534
1992	682	1 940	173	481	246	662	263	797
1993	653	2 593	156	637	203	865	294	1 091
1994	496	3 089	221	858	120	985	155	1 246
1995	492	3 581	246	1 104	113	1 098	133	1 379
1996	362	3 943	131	1 235	146	1 244	85	1 464
1997	298	4 241	49	1 284	186	1 430	63	1 527
1998	270	4 511	91	1 375	124	1 554	55	1 582
1999	309	4 820	96	1 471	160	1 714	53	1 635
2000	253	5 073	45	1 516	149	1 863	59	1 694
2001	159	5 232	15	1 531	92	1 955	52	1 746
2002	98	5 330	6	1 537	43	1 998	49	1 795
2003	75	5 405	7	1 544	38	2 036	30	1 825
2004	107	5 512	26	1 570	54	2 090	27	1 852
2005	98	5 610	15	1 585	42	2 132	41	1 893
2006	35	5 645	4	1 589	24	2 156	7	1 900
2007	92	5 737	60	1 649	18	2 174	14	1 914
2008	72	5 809	52	1 701	10	2 184	10	1 924
2009	53	5 862	37	1 738	7	2 191	9	1 933
2010	18	5 880	12	1 750	2	2 193	4	1 937

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Prywatyzacja przedsiębiorstw państwowych w roku 2010*, GUS, Warszawa 2011, s. 49.

⁷ Liczba ta nie obejmuje przedsiębiorstw państwowych włączonych do Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa.

Analiza dynamiki omawianych zjawisk wskazuje, że największą liczbę przedsiębiorstw państwowych objęto procesami przekształceń własnościowych w początkowych etapach transformacji gospodarki, tj. 1990–1991 oraz 1992 – w tych latach liczba ta wynosiła odpowiednio 1 258 oraz 1 402. W późniejszych okresach omawiane zjawisko charakteryzowało się malejącą tendencją, aż do 2006 r., w którym liczba przedsiębiorstw objętych procesem przekształceń własnościowych wynosiła 35. W ostatnim okresie badania do procesu przekształceń własnościowych włączono 18 przedsiębiorstw.

Oceniając udział poszczególnych dróg przekształceń własnościowych, należy stwierdzić, że w przez pierwsze osiem lat badanego okresu tj. 1991–1998, dominującym sposobem przekształceń własnościowych, była metoda likwidacji ze względu na zły stan ekonomiczny. Dopiero od 1999 r. do samego końca badania prywatyzacja bezpośrednia stała się metodą dominującą.

Tabela 2

Liczba przedsiębiorstw państwowych objętych procesem przekształceń własnościowych pogrupowanych według województw 1990–2010 (w szt.)

Wyszczególnienie	Ogółem	Skomercjalizowane	Objęte prywatyzacją bezpośrednią	Poddane likwidacji
P O L S K A	5 880	1 750	2 193	1 937
Dolnośląskie	519	182	204	133
Kujawsko-pomorskie	327	94	131	102
Lubelskie	297	70	131	96
Lubuskie	199	38	75	86
Łódzkie	433	115	153	165
Małopolskie	393	119	166	108
Mazowieckie	714	192	291	231
Opolskie	190	61	68	61
Podkarpackie	275	87	104	84
Podlaskie	191	49	80	62
Pomorskie	299	79	132	88
Śląskie	823	361	193	269
Świętokrzyskie	183	61	58	64
Warmińsko-mazurskie	253	44	102	107
Wielkopolskie	504	134	182	188
Zachodniopomorskie	280	64	123	93

Źródło: jak do tab. 1, s. 51.

Z przestrzennej analizy zjawiska przekształceń własnościowych – dane liczbowe zawarte są w tab. 2, wynika, że największa liczba przedsiębiorstw państwowych poddanych procesom przekształceń własnościowych znajduje się w województwach śląskim (823), mazowieckim (714), dolnośląskim (519) oraz wielkopolskim (504). Najmniej przedsiębiorstw państwowych objętych procesem przekształceń własnościowych znajdowało się w województwach świętokrzyskim (183), opolskim (190) oraz podlaskim (191). Oceniając przestrzennie ścieżki prywatyzacji, należy stwierdzić, że województwo śląskie przoduje w prywatyzacji pośredniej (20,9%) oraz likwidacji ze względu na zły stan ekonomiczny (14%). Bezpośredni proces prywatyzacji dominował w województwie mazowieckim (13,3%).

Tabela 3

Przychody Skarbu Państwa z prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych w latach 1990–2008 (w mln zł)

Wyszczególnienie	Przychody ogółem	Z prywatyzacji	
		pośredniej	bezpośredniej
1991	170,9	140,5	30,4
1992	484,5	310,1	174,4
1993	780,4	493,4	287,0
1994	1 594,8	1 271,9	322,9
1995	2 641,6	2 235,5	406,1
1996	3 749,8	2 776,4	973,4
1997	6 537,7	6 178,6	359,1
1998	7 068,7	6 619,9	428,0
1999	13 347,5	12 949,7	388,7
2000	27 181,8	26 740,4	438,6
2001	6 813,8	6 451,6	361,5
2002	2 859,7	2 579,2	280,3
2003	4 143,5	3 905,9	237,5
2004	10 254,0	9 975,7	278,3
2005	3 847,7	3 015,4	277,0
2006	621,9	268,8	350,6
2007	1 947,1	1 532,1	219,5
2008	2 371,7	1 893,0	160,4
2009	6 592,3	b.d.	b.d.
2010	22 037,1	b.d.	b.d.

b.d. – brak danych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych ze stron internetowych Ministerstwa Skarbu Państwa <http://prywatyzacja.msp.gov.pl>.

Analiza zawartości informacyjnej tab. 3, w której zawarto zestawienie przychodów Skarbu Państwa z prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych w latach 1990–2008 pozwala zauważyć, że wpływy budżetowe są odwrotnie proporcjonalne do liczby sprywatyzowanych spółek Skarbu Państwa. W początkowych okresach transformacji ustrojowej tj. latach 1990–1993 procesami przekształceń własnościowych objęto ponad 2 500 przedsiębiorstw państwowych, a dochody z prywatyzacji wynosiły: 1990 i 1991 r. – 170,9 mln zł, 1992 – 484,5 mln zł, a w roku 1993 – 780, 4 mln zł, natomiast w roku 2010 prywatyzacją objęto zaledwie 18 przedsiębiorstw, a przychody kształtowały się na poziomie 22 mld zł.

Przychody z prywatyzacji od 1990 r. do roku 2000 charakteryzowały się silną dodatnią dynamiką zmian, a ich dominującym źródłem były przychody z prywatyzacji pośredniej. Dynamikę przychodów z prywatyzacji w kolejnych okresach badania tj. latach 2001–2005, opisywała zmienna dynamika. Znaczne zwiększenie wpływów z prywatyzacji zauważyć można od 2006 r. do 2010 r. Dane obejmujące lata 2009–2010 zaprezentowane w tab. 3, są niekompletne, ponieważ Ministerstwo Skarbu Państwa nie dysponuje jeszcze szczegółowymi zestawieniami przychodów z prywatyzacji za wskazane okresy. W roku 2009 zrealizowane przychody z prywatyzacji wynosiły 6 592,3 mln zł⁸, a w 2010 r. suma wpływów kształtowała się na poziomie 22037,1 mln zł⁹.

Z danych zaprezentowanych na stronach internetowych Ministerstwa Skarbu Państwa wynika, że inwestorzy są coraz chętniej poszukiwani na rynku regulowanym.

Coraz silniejsza pozycja Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie SA, jak również coraz bardziej dojrzały polski rynek kapitałowy umożliwiły przeprowadzenie w roku 2010 udanych giełdowych debiutów giełdowych spółek Skarbu Państwa. Ogromne znaczenie rynku kapitałowego w przyjętym w latach 2008–2011 modelu polskiej prywatyzacji przyczynia się również do rozwoju i wzrostu prestiżu GPW w regionie. Już na etapie planowania procesów prywatyzacyjnych na 2010 r. założono zwiększony udział prywatyzacji poprzez giełdę. (...) Prywatyzacja spółek Skarbu Państwa za pośrednictwem Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie SA była w 2010 r. jedną z kluczowych metod prywatyzacji. Charakteryzuje się największą przejrzystością i cieszy poparciem społecznym. Ponieważ cena akcji kształtuje się w oparciu o popyt i podaż, stanowiąc odzwierciedlenie rynkowej wartości spółki, nie występuje ryzyko stwierdzenia przez Komisję Europejską udzielenia inwestorowi bądź prywatyzowanej spółce niezgodnej z prawem wspólnotowym pomocy publicznej¹⁰.

Z największymi transakcjami Skarbu Państwa mieliśmy do czynienia tylko w dwóch latach – 2009 oraz 2010 r.

⁸ *Ocena przebiegu prywatyzacji majątku Skarbu Państwa w 2009 roku*, Ministerstwo Skarbu Państwa, Warszawa 2010, s. 16.

⁹ *Ocena przebiegu prywatyzacji majątku Skarbu Państwa w 2010 roku*, Ministerstwo Skarbu Państwa, Warszawa 2011, s. 17.

¹⁰ *Raport o ekonomicznych, finansowych i społecznych skutkach prywatyzacji w roku 2010*, Ministerstwo Skarbu Państwa, Warszawa 2011, s. 27–28.

W roku 2009 sprzedano 16 pakietów akcji w spółkach z mniejszościowym udziałem Skarbu Państwa za kwotę 2,26 mld zł. Poza rynkiem regulowanym w sumie sprzedano 61 udziałów/akcji takich spółek, co jest najlepszym wynikiem w historii. Sukcesem okazały się też oferty publiczne banku PKO SA i PGE Polskiej Grupy Energetycznej SA. W odstępie zaledwie dwóch dni (3 i 6 listopada 2009 r.) te dwie spółki Skarbu Państwa pozyskały z giełdy ponad 11 miliardów zł (PKO BP SA – 5 125 mln zł i PGE SA – 5 968,8 mln zł), co razem z czerwcowym debiutem LW „Bogdanka” przyniosło 11,53 mld zł¹¹.

Dzięki działaniom MSP w 2010 r. nie tylko Giełda Papierów Wartościowych stała się spółką publiczną, ale na warszawskim parkiecie zadebiutowały jeszcze dwie inne spółki Skarbu Państwa: Tauron – druga największa w Polsce grupa energetyczna oraz PZU SA – największy ubezpieczyciel w regionie, którego IPO jednocześnie było drugim największym debiutem giełdowym w Europie w 2010 r. Łącznie te debiuty przyniosły Skarbowi Państwa 6,7 mld zł. W całym 2010 r. na rynku regulowanym MSP sprzedało akcje 27 spółek z udziałem Skarbu Państwa, począwszy od transakcji sprzedaży 10% akcji PGE SA 10% akcji KGHM SA (za 2 mld zł). W 2010 r. dzięki wykorzystaniu tendencji wzrostowej na giełdzie zrealizowane zostały transakcje sprzedaży akcji 17 spółek Skarbu Państwa za łączną kwotę 924 mln zł, były to między innymi: 0,04% Orbisu SA (729 tys. zł), 0,29% Wydawnictw Szkolnych i Pedagogicznych (1,26 mln zł), 3,5% Elektrobudowy SA (28,9 mln zł), 1,58% Fabryki Obrabiarek Rafamet SA (1,19 mln zł) czy 4,15% akcji TP SA (884 mln zł)¹².

Z tak dużymi transakcjami MSP miało do czynienia tylko kilka razy – w roku 1998, w którym sprzedano akcje Telekomunikacji Polskiej SA za 3,1 mld zł oraz w roku 2004, w którym sprzedano akcje banku PKO BP za kwotę ponad 7,5 mld zł. Jednakże, po bardzo dobrych transakcjach zrealizowanych w roku 2009 oraz 2010, należy spodziewać się coraz większego wykorzystania rynku kapitałowego jako narzędzia prywatyzacji spółek Skarbu Państwa.

4. PODSUMOWANIE

Rozpoczęła się trzecia dekada procesów przekształceń własnościowych przedsiębiorstw państwowych. Na tym etapie, bardzo dynamicznych zmian, które dokonały się w gospodarce narodowej, można sprawdzić czy przekształcenia te były korzystne dla gospodarki oraz spróbować wyciągnąć wnioski na przyszłość.

¹¹ *Ocena przebiegu prywatyzacji majątku Skarbu Państwa w 2009 roku*, Ministerstwo Skarbu Państwa, Warszawa 2010, s. 8–13.

¹² *Ibidem*, s. 8–13, s. 14–18.

Analiza ilościowa procesów przekształceń własności państwowej pozwoliła zauważyć, że największa dynamika towarzyszyła tym procesom w początkowych fazach transformacji ustrojowej. W tamtym okresie finansowa efektywność przekształceń własnościowych z punktu widzenia możliwości zasilania, środkami finansowymi pozyskanymi z prywatyzacji, budżetu była na bardzo niskim poziomie. Kolejne lata doświadczeń pokazały, że możliwe jest przeprowadzenie finansowo efektywnych dla budżetu procesów prywatyzacyjnych. Przełomowym okresem był rok 2010, w którym wykorzystano Giełdę Papierów Wartościowych w Warszawie SA jako bardzo skuteczne narzędzie pozyskiwania inwestorów.

Jednakże poziom przychodów uzyskiwanych z prywatyzacji nie jest najważniejszym argumentem za prywatyzacją.

Ważniejsze jest to, że na pozytywnych konsekwencjach prywatyzacji korzysta całe społeczeństwo, ponieważ poziom życia jest wyższy w gospodarkach opartych na własności prywatnej. Prywatyzacja służy też pracownikom spółek, pozwalając na zachowanie miejsc pracy i wzrost płac, społeczności lokalnej poprzez wspieranie rozwoju regionów i inwestycje infrastrukturalne. Przede wszystkim jednak ma znaczenie dla rozwoju polskich przedsiębiorstw na konkurencyjnym rynku, umożliwiając niezbędne inwestycje – prywatny właściciel jest z zasady bardziej efektywny, niż państwowy. Jednocześnie, poprzez modernizację i rozwój polskich firm przyczynia się do wzrostu całej gospodarki, co ma znaczenie w aspekcie międzynarodowej pozycji Polski. Kontynuowanie prywatyzacji jest wreszcie elementem dokończenia procesu transformacji: udział państwa w polskiej gospodarce nadal wynosi ponad 20%, a w krajach rozwiniętych, do których poziomu rozwoju dążymy, około 10%.

Jednocześnie, podczas kryzysu finansowego przychody z prywatyzacji umożliwiają ograniczanie długu publicznego i korzystania z kredytów, których spłatą obarczy się następne pokolenia. Są także alternatywą dla podwyższania podatków¹³.

Sebastian Chęciński

USE OF METHODS OF PRIVATIZATION IN THE PROCESS OF OWNERSHIP TRANSFORMATION IN POLAND

This paper presents the actual situation of the ownership transformations in Poland after 20 years since the beginning of the transformations of the market, whose the principal purpose is increase in the efficiency of the use of the company resources.

Presented data and comments are based on the number and structure of the companies covered by ownership transformations, process of commercialization, privatization and liquidation.

Key words: ownership transformations, privatization.

¹³ Strony internetowe Ministerstwa Skarbu Państwa – <http://msp.gov.pl/portal/pl/314/8076>